

Johannes Hoogland:
„Raketblad is ook een goede
groenbemester.“

Raketblad aanvulling op AM-aanpak

Het telen van raketblad is een erkende maatregel bij een besmetting met aardappelmoeheid. De teelt is in vijf jaar gegroeid naar 400 hectare. Bij een aantal telers heeft het een vaste plek verworven op het bedrijf. „Het is zinvol als aanvulling op de rassenkeuze“, vindt Leendert Molendijk van Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO).

Door: Harma Drenth
Fotografie: Anne van der Woude, Vandijk Semo

De pakkans van aaltjes is klein. De teler heeft een reële kans dat bij een grondonderzoek voor het verkrijgen van een vrijverklaring naast een eventuele besmetting wordt geprikt. Maar is eenmaal een besmetting gevonden, dan moet de teler accepteren dat hij twaalf jaar geen pootaardappelen en ander uitgangsmateriaal kan telen. Of hij moet actie ondernemen. Eén van de acties die hij kan uitvoeren is het telen van een vang- of lokgewas. De Plantenziektenkundige Dienst (PD) heeft daarvoor een 'lijst met erkende lok- en vanggewassen die kunnen worden ingezet als maatregel ter bestrijding van aardappelmoeheid'. Een hele mond vol voor een lijst met twee gewassen: het lokgewas raketblad en als vanggewas aardappel.

De teelt van raketblad ligt inmiddels op 400 hectare, zegt Bert-Jan van Dinter van Vandijk Semo, de leverancier van het zaai-zaad in Nederland. Het areaal van raketblad is redelijk stabiel. „Dat het areaal niet snel groeit, heeft een reden: de teelt van raketblad heeft twee belangrijke nadelen. De teler moet zijn grond vier maanden buiten gebruik stellen en raketblad heeft de naam dat het een moeilijk gewas is“, zegt Van Dinter. „Maar het heeft ook twee voordelen. Het geeft een bestrijding tot 60 tot 80 procent van de cysten en het brengt 10 ton organische stof in de bodem.“ Is de teelt van raketblad in Nederland de afgelopen jaren nauwelijks gegroeid, in de rest van Europa neemt de belangstelling toe, weet Van Dinter. „In Engeland is het areaal in twee jaar tijd gegroeid van 0 tot 400 hectare.“ Belangrijke stimulans is de supermarktketen Tesco, die een milieuvriendelijker teelt van consumptie-aardappelen wil stimuleren. Daarbij werkt de

super samen met een aardappelverwerkend bedrijf.

Moeilijk

Het gewas staat als moeilijk te boek en dat heeft vooral te maken met de trage start in het voorjaar. De kiemduur is 27 dagen. „Daar hebben we een stap gezet”, aldus Van Dinter. Vandijke Semo levert nu behandeld zaad, waarbij de kiemduur is teruggebracht naar twintig dagen. „Maar we hebben ook nieuwe rassen in ontwikkeling die van zichzelf al een kiemduur van twintig dagen hebben. Als we die rassen dezelfde voorbehandeling geven als de huidige rassen, kan het gewas nog sneller boven de grond staan.” Vandijke Semo brengt de rassen Sharp, Pion en Domino op de markt.

Johannes Hoogland in Westhoek heeft een bedrijf van 150 hectare en teelt jaarlijks 80 tot 85 hectare aardappelen, hoofdzakelijk pootgoed. Hij heeft al vier jaar raketblad geteeld om de besmetting met AM omlaag te brengen. Wat de teelt oplevert in de vorm van afname van cysten, is Hoogland niet bekend. Hij heeft wel percelen voor en na de teelt van raketblad laten bemonsteren, maar kan niet aangeven of de reductie van levende cysten te danken is aan raketblad. „Dat kun je niet weten omdat je ook een natuurlijke reductie hebt.”

Hoogland heeft pech gehad bij de teelt van raketblad. De eerste keer was het gewas door gebrek aan ervaring te diep gezaaid en viel de opkomst tegen. De derde keer viel vlak na het zaaien 30 millimeter regen, waardoor de grond verslempde en de opkomst slecht was. Maar ook andere gewassen, zoals suikerbiete

ten en uien, zouden bij die omstandigheden een slechte opkomst laten zien. Vorig jaar ging de teelt van raketblad juist heel goed. „Vlak na het zaaien viel er 5 millimeter regen. Toen stond het zomaar boven.”

Toch staat bij Hoogland dit jaar geen raketblad in het bouwplan. „Het stuk dat dit jaar braak ligt, is niet besmet.” Voor de akkerbouwer staat als een paal boven water dat raketblad naast een aaltjesbestrijder ook een goede groenbemester is. „Dat komt door de diepe beworteling. Maar om het alleen te telen als braakgewas, daarvoor is de toeslag voor groene braak te laag en de teelt van raketblad te duur. Het zaaizaad kost een 300 euro en daar komt nog wat kunstmest en gewasbescherming bij.”

Kosten

De teelt van raketblad kan als groene braak worden aangemerkt. Voorwaarde is dan dat het gewas voor 1 juni is gezaaid. Het zaaizaad van raketblad kost de teler 320 euro per hectare. Daar komen nog kosten bij voor onkruidbestrijding. Raketblad is een subtropisch gewas en wordt daarom pas laat, eind mei, gezaaid. „Dat geeft de kans om voor de zaai al iets aan onkruid te doen”, zegt Van Dinter. „Met een vals zaaibed is al veel onkruid weg. Ook kan er voor opkomst een paar keer met een lichte dosering Roundup worden gespoten.” Is er na opkomst nog veel onkruiddruk, dan kan met een dosering van 0,2 liter Titus worden gecorrigerd.

Bemesting heeft het gewas nauwelijks nodig. „Uit ervaring weten we dat het gewas voldoende heeft aan de stikstofvoorraad in de bodem. Een kleine aanvulling is mogelijk, maar het gewas moet niet teveel worden verwend. Hoe minder stikstof het krijgt, hoe dieper het wortelt. Dat zorgt voor een goede structuurverbetering en, belangrijker nog, voor een betere lokking van de cysten.”

80 Procent

De teelt van raketblad brengt een besmetting met aardappelcystenaaltjes terug met 60 tot 80 procent. Daarmee ligt de bestrijding in dezelf-

de orde van grootte als die van natte grondontsmetting. „Telers moeten zich realiseren dat ze ondanks deze maatregelen niet vrij zijn van cysten”, zegt aaltjesdeskundige Leendert Molendijk van Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO). „Bij een bestrijdingseffect van 80 procent blijven bij een beginpopulatie van miljoenen cysten nog steeds miljoenen cysten over. Het is mogelijk dat ondanks deze maatregelen met een officieel grondonderzoek een besmetting wordt gevonden en je geen vrijverklaring kunt krijgen.”

De teelt van raketblad moet daarom ook niet op zichzelf staan. Het moet onderdeel zijn van een aaltjesbeheersingsplan op het bedrijf. „Natte grondontsmetting kost 1.200 tot 1.300 euro en bij de teelt van een vanggewas ben je er met dat bedrag niet omdat je de grond een groeiseizoen kwijt bent. Maar elke maatregel is zonde van het geld als je vervolgens niets met rassenkeuze doet”, stelt Molendijk. „Als je eerst al die inspanningen doet en dan het jaar erna weer Spunta's gaat telen, doe je het niet goed.”

Resistente rassen

De kern van de oplossing van aardappelmoehheid is volgens Molendijk het telen van resistente rassen. „Daarvoor moet je eerst weten wat je hebt. Een goed aaltjesbeheersingsplan begint daarom met een intensieve bemonstering van de grond. Daar moet je dan de rassenkeuze op aanpassen.” Die intensieve bemonstering hoeft niet na elke aardappelteelt, maar bij de teelt van vatbare rassen raadt Molendijk aan om het vaker te doen dan bij resistente rassen.

Vervolgens is het bestrijden van aardappelopslag belangrijk in het plan van aanpak. „Houd daar rekening mee bij de keuze van het volg-gewas. Of je bieten of tarwe na je aardappelen teelt, bepaalt of je opslag redelijk kunt doodspuiten. Als ik stammenteler was, zou ik ervoor zorgen dat de schooljeugd m'n bieten schoon hield.” Pas daarna komen de maatregelen als natte grondontsmetting, granulaat en de teelt van vang- en lokgewassen.

Pakkans van aaltjes is klein

Het areaal raketblad is de afgelopen jaren nauwelijks gestegen.

Copyright foto